

Avoimen julkaisemisen tekniset suositukset ja Plan S:n vaatimukset

Jyrki Ilva (jyrki.ilva@helsinki.fi)

Avoimen tieteen kevättyöpaja, 18.3.2021

Avoimen julkaisemisen tekniset suositukset

- Avoimen julkaisemisen tekniikkaa ja teknologiaa koskevia suosituksia valmisteltiin marraskuussa 2019 ja tammikuussa 2020 pidetyissä kokoontumisissa
  - Alatyöryhmän vetäjinä Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto) ja Joonas Nikkanen (CSC)
  - Suosituksissa pyrittiin ottamaan huomioon muut kansainväliset (mm. Plan S) ja kansalliset suositukset
  - Mukana sekä yleisiä avoimen julkaisemisen infrastruktuureihin liittyviä suosituksia että yksityiskohtaisempia teknologioihin liittyviä suosituksia
- [Suositusten luonnosversiota](#) esiteltiin kevään 2020 työpajapäivässä
  - Työ jäi kesken, eikä siihen ole sittemmin palattu

Mitä vielä pitäisi tehdä?

- Kevään 2020 keskustelussa nousi muutostoiveita
  - Suositusten nykyinen versio on laaja-alainen, kokonaisvaltainen ja jossain määrin infrastruktuurilähtöinen
  - Suositusten laajuus koettiin hämmentävänä ja niitä pidettiin liian vaativina etenkin pienten organisaatioiden kannalta
  - Kommentteissa toivottiin yksinkertaisia konkreettisia ohjeita erilaisille käytännön toimijoille
  - "Mitä minun pitää tehdä, jos julkaisen tieteellistä lehteä tai ylläpidän julkaisuarkistoa / tutkimustietojärjestelmää?"
- Mahdollisia vaihtoehtoja
  - Suositukset kirjoitetaan kokonaan uusiksi?
  - Suositukseen lisätään kolmanneksi osioksi erilliset lehdille, julkaisuarkistoille ja tutkimustietojärjestelmille optimoidut muistilistat?

Coalition S ja Plan S

- Tutkimusrahoittajien Coalition S:n julkaisema Plan S (2018)
  - Vaatimuksina mm. julkaisujen välitön avoimuus, julkaisun oikeuksien pidättäminen tekijällä (rights retention), CC-lisenssien käyttö (ensisijaisesti CC BY)
  - Avoimuus voi toteutua joko kustantajan palvelussa tai rinnakkaistallentamisen kautta
  - Hybridi-OA sallittua vain osana transformatiivisia sopimuksia
- Suomen Akatemia Coalition S:n jäsen
  - Edellyttää julkaisuilta Plan S:n linjausten mukaista avoimuutta vuonna 2021 rahoitetuista hankkeista lähtien

Plan S:n tekniset vaatimukset

- Plan S julkaissut [yksityiskohtaisia sovellusohjeita](#) sekä lehdille että julkaisuarkistoille
  - Teknisiä vaatimuksia on sittemmin päivitetty ja tarkennettu
  - Kommenttikierroksen jälkeen keväällä 2019 osa hankalimmiksi koetuista vaatimuksista muutettiin "vahvoiksi suosituksiksi"
  - Julkaisuarkistoja koskevia vaatimuksia tarkennettiin uudestaan "[käytännön neuvoilla](#)" joulun alla 2020
  - Tieteellisten lehtien yhteensopivuuden toteamista helpottamaan avattiin useita eri tietolähteitä hyödyntävä [Journal Checker Tool](#)
- Ks. myös Jyrki Hakapää: [Uusia toimia tieteellisten julkaisujen avoimen saatavuuden edistämiseksi](#) (Suomen Akatemian blogi, 15.10.2020)

Plan S:n vaatimukset julkaisuarkistoille

- Julkaisuarkistoja koskevia vaatimuksia käytiin läpi Kansalliskirjaston, Suomen Akatemian ja Finn-ARMA-verkoston [marraskuussa 2020 järjestämässä webinaarissa](#)
  - Tilaisuudessa todettiin, että suomalaiset julkaisuarkistot pystyvät pääosin täyttämään Plan S:n pakolliset vaatimukset, vaikka niistä aiheutuu jonkin verran kehitystarpeita
  - Julkaisuarkistot ovat suhteellisen vakaalla pohjalla ja ne on rekisteröity kansainväliseen [OpenDOAR-hakemistoon](#)
  - Mikrotason vaatimuksissa joitakin kysymysmerkkejä etenkin julkaisuihin itseensä tallennettavien koneluettavien tietojen suhteen
- Coalition S:n webinaarin jälkeen julkaisemat käytännön neuvot selvensivät hyvin epäselviksi jääneitä kysymyksiä
  - Kaikkien ehtojen täyttämistä ei vaadita heti, tietojen tallentaminen itse julkaisuihin voi vaatia myös kustantajien panosta

Plan S:n vaatimukset lehdille

- Kotimaisten tiedelehtien näkökulma
  - Esim. TSV:n Journal.fi-palvelu tarjoaa periaatteessa hyvät tekniset lähtökohdat Plan S:n vaatimusten täyttämiseen
  - Journal Checker -työkalun antamat tulokset kuitenkin vielä tällä hetkellä melko lohduttomia – vain harvat suomalaiset lehdet tulkitaan yhteensopiviksi
  - Syitä mm. puuttuva DOAJ-rekisteröityminen, epäselvä rinnakkaistallennuspolitiikka Sherpa/Romeo-tietokannassa, julkaisuviiveet, ei CC (BY)-lisenssiä

Is this compliant with Plan S?

JOURNAL + MY FUNDER + MY INSTITUTION =

Politiikka (Politiikka), ISSN: 2669-8617 + Academy of Finland (AKA) + University of Helsinki, Finland (ROR:0)

Academy of Finland (AKA) No affiliation

No, this combination is not compliant.

What can I do now?

www.kansalliskirjasto.fi

Jyrki Ilva

(jyrki.ilva@helsinki.fi)